

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36004551	IES Illa de Tambo	Marín	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Lingua galega e literatura	2º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	13
4.2. Materiais e recursos didácticos	15
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	15
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	16
5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes	17
6. Medidas de atención á diversidade	18
7.1. Concreción dos elementos transversais	19
7.2. Actividades complementarias	20
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente cos seus indicadores de logro	21
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	22
9. Outros apartados	22

1. Introducción

Tal como se recolle no PEC do Centro, o IES Illa de Tambo ten uns 500 alumnos/as (en descenso) e atópase no concello de Marín, na comarca do Morrazo, cunha poboación duns 25000 habitantes. É unha vila moi próxima á capital de Pontevedra, feito que incide en que a lingua predominante no contorno do Centro sexa o castelán; o galego é unha lingua residual para a maioría do alumnado que en moitos casos, non ten contacto con ela dentro da súa familia.

Por iso deducimos que a transmisión xeracional se está rompendo: hai algúns "avós" que aínda conservan o galego como lingua habitual, pero esta realidade cambia na maior parte dos "pais"; como resultado podemos concluír que hai unha altísima porcentaxe de rapaces/as que non escoita nunca falar en galego nas súas casas e que, probablemente, o único contacto que teñan coa lingua galega procede do centro escolar. Esta situación ocasiona no alumnado actitudes diglósicas, tamén actitudes negativas verbo da súa lingua e da súa cultura; chegando, incluso, ao auto-odio, co rexeitamento máis absoluto.

Non podemos tampouco esquecer a presenza, aínda que sexa nunha porcentaxe moi minoritaria, de alumnado de etnia xitana que é castelán-falante e rexeitan a lingua e os alumnos/as doutras nacionalidades (marroquís sobre todo) que se atopan cunha dobre dificultade.

A isto cómpre engadir a heteroxeneidade que presenta o alumnado, sobre todo na ESO, no que concirne ao nivel de desenvolvemento das competencias básicas, xa que algúns alumnos presentan deficiencias pola falta de interese pola aprendizaxe ou pola actitude de rexeitamento ao esforzo persoal. Estes datos foron importantes para a elaboración da programación, tanto na ESO como no Bacharelato, xa que se realizou tendo en conta a necesidade de eliminar a situación de diglosia e as actitudes negativas que aínda perviven cara o proceso de normalización da lingua, orientándoa sempre ao progreso na auto-estima e proporcionarlle ao alumnado a formación, a madurez intelectual e humana e as habilidades que lle permitan desenvolver as funcións sociais e incorporarse á vida activa con responsabilidade e competencia, tendo sempre en conta que o fundamental é que os rapaces e rapazas se acheguen á cultura e á sociedade do mundo actual globalizado desde unha óptica claramente galega e só se se parte do coñecemento profundo do seu propio mundo e da súa lingua propia acadarán estes obxectivos.

O departamento de Lingua e Literatura Galega do noso centro está formado por catro profesoras, tres con horario completo e outra que completa con dúas afíns; tres delas ocúpanse de impartir 2º de ESO.

Por último tamén podemos engadir que nesta materia hai unha porcentaxe moi alta de aprobados, que soe flutuar en torno ao 90%.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Describir e apreciar a diversidade lingüística da Península Ibérica e do mundo, analizar a orixe e o desenvolvemento sociohistórico das súas linguas (e, máis concretamente, do portugués, catalán e éuscaro) e as características dialectais do galego para favorecer a reflexión interlingüística, combater os estereotipos e prexuízos, valorar a diversidade e crear vínculos socioafectivos coa lingua galega.	1-5	2-3				1-2		1-3
OBX2 - Comprender e interpretar textos orais e multimodais recollendo o sentido xeral e a información máis relevante, identificando o punto de vista e a intención do emisor e valorando a súa fiabilidade, a súa forma e o seu contido, para construír coñecemento, formar opinión e ampliar as posibilidades de gozo e de lecer.	2	2	1	2-3	4	3		

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX3 - Producir textos orais e multimodais con coherencia e fluidez e co rexistro adecuado, atendendo ás convencións propias dos diferentes xéneros discursivos, e participar en interaccións orais con actitude cooperativa e respectuosa, tanto para construír coñecemento e establecer vínculos persoais como para intervir de maneira activa e informada en diferentes contextos sociais.	1-3-5	2	1	2-3		2	1	
OBX4 - Comprender, interpretar e valorar textos escritos, con sentido crítico e diferentes propósitos de lectura, recoñecendo o sentido global e as ideas principais e secundarias, identificando a intención do emisor, reflexionando sobre o contido e a forma, avaliando a súa calidade e fiabilidade para dar resposta ás necesidades e aos intereses comunicativos diversos e para construír coñecemento.	2-3-5	2	4	1	4	3		
OBX5 - Producir textos escritos e multimodais coherentes, cohesionados, adecuados e correctos atendendo ás convencións propias do xénero discursivo elixido, para construír coñecemento e para dar resposta de maneira informada, eficaz e creativa a demandas comunicativas concretas.	1-3-5		1	2-3	5	2		
OBX6 - Seleccionar e contrastar información procedente de diferentes fontes de maneira progresivamente autónoma, avaliando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e evitando os riscos de manipulación e desinformación, e integrala e transformala en coñecemento para comunicala desde un punto de vista crítico e persoal e, ao mesmo tempo, respectuoso coa propiedade intelectual.	3			1-2-3-4	4	2	3	
OBX7 - Seleccionar e ler de maneira autónoma obras diversas como fonte de pracer e coñecemento, configurando un itinerario lector que evolucione en canto á diversidade, complexidade e calidade das obras, e compartir experiencias de lectura para construír a propia identidade lectora e para gozar da dimensión social e cultural da lectura.	1-4			3	1			1-2-3
OBX8 - Ler, interpretar e valorar obras ou fragmentos literarios do patrimonio galego, portugués e universal, utilizando unha metalinguaxe específica e mobilizando a experiencia biográfica e os coñecementos literarios e culturais que permitan establecer vínculos entre textos diversos e con outras manifestacións artísticas, para conformar un mapa cultural, ampliar as posibilidades de gozo da literatura e crear textos de intención literaria.	1-4					1		1-2-3-4

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX9 - Mobilizar o coñecemento sobre a estrutura da lingua e os seus usos e reflexionar de maneira progresivamente autónoma sobre as eleccións lingüísticas e discursivas, coa terminoloxía axeitada, para desenvolver a conciencia lingüística, aumentar o repertorio comunicativo e mellorar as destrezas tanto de produción oral e escrita como de recepción crítica.	1-2	2	1-2		5			
OBX10 - Pór as propias prácticas comunicativas ao servizo da convivencia democrática, da resolución dialogada dos conflitos e da igualdade de dereitos de todas as persoas, utilizando unha linguaxe non discriminatoria e desterrando os abusos a través da palabra para favorecer un uso non só eficaz, senón tamén ético e democrático, da linguaxe.	1-5	3		3	3	1-2-3		

Descrición:
3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	As linguas e os seus falantes	Nesta unidade didáctica estudaranse, ao longo do curso, diversos temas de léxico, historia da lingua e mais sociolingüística. Con isto preténdese tanto o autoconhecimento da propia realidade (e, en consecuencia, a eliminación de prexuízos) como o enriquecemento do propio léxico. 1ª avaliación: Léxico (a casa, a comida, a diversidade cultural e a paz), a lusofonía, linguas minorizadas e minoritarias, a normalización. 2ª avaliación: léxico (a música, a nosa contorna, a radio e a televisión), os prexuízos lingüísticos, o galego no ámbito local, a transmisión lingüística. 3ª avaliación: léxico (o cine e o teatro, o parentesco, o tempo cronolóxico), o galego no ámbito educativo, os rexistros, a variedade estándar.	30	25	X	X	X
2	A comunicación oral	O obxectivo desta unidade didáctica é que o alumnado comprenda a lingua oral e sexa capaz de facer exposicións coherentes.	10	15	X	X	X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
2	A comunicación oral	Tamén buscará afondar na realización de debates respectuosos e no uso dunha linguaxe non discriminatoria.	10	15	X	X	X
3	A comunicación escrita	A función desta unidade didáctica é conseguir que o alumnado sexa capaz de interpretar e producir textos escritos de diferente tipoloxía (a noticia, a carta, a narración, os textos poéticos...) Tamén se busca que o alumnado sexa capaz de realizar traballos simples (individualmente ou en grupo) nos que teña que usar medios tecnolóxicos de maneira responsable e seleccionar a información que sexa pertinente. Finalmente, tamén entraría nesta UD axudar ao alumnado a ordenar o seu propio material (apuntamentos, exercicios de clase, subliñado de ideas principais, resumos...) para facilitar a preparación de exames.	10	15	X	X	X
4	A educación literaria	Mediante esta unidade didáctica estudarase, ao longo de todo o curso, a tipoloxía textual (os textos literarios e non literarios, a banda deseñada, o texto narrativo, os textos xornalísticos, a descrición, a reportaxe, a poesía e a canción, o texto teatral e as normas e instrucións de uso). Tamén se incluírá a lectura dun libro por avaliación para fomentar a lectura autónoma.	10	20	X	X	X
5	Estudo da lingua galega	Nesta unidade didáctica traballarase sobre diferentes aspectos do funcionamento da lingua: ortografía, morfoloxía e sintaxe. 1ª avaliación: lexemas e morfemas, prefixos e sufixos, o substantivo, ortografía. 2ª avaliación: o adxectivo, o verbo, a frase, ortografía. 3ª avaliación: a cláusula, o suxeito e o predicado, o CD, o CI, o CC e ortografía.	40	30	X	X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	As linguas e os seus falantes	25

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Recoñecer as linguas da Península Ibérica, especialmente as características básicas do portugués, do éuscaro e do catalán, e identificar algúns trazos dos repertorios lingüísticos e das variedades dialectais do alumnado contrastándoos en manifestacións orais, escritas e multimodais.	O alumno/a debe coñecer as liguas que se falan na Península Ibérica. Tamén debe coñecer algunhas das variedades dialectais do galego.	PE	80
CA4.1 - Incorporar procedementos básicos para enriquecer os textos, atendendo a aspectos discursivos, lingüísticos e de estilo, con precisión léxica e corrección ortográfica e gramatical, valorando o uso do léxico tradicional e as construcións morfosintácticas máis xenuínas.	O alumno/a debe coñecer o léxico tradicional e demostrar que o sabe usar adecuadamente obtendo, nunha proba escrita, a metade da puntuación outorgada a este CA.		
CA1.2 - Identificar, a partir da observación da diversidade lingüística da contorna, prexuízos e estereotipos lingüísticos, adoptando unha actitude de respecto e valoración da riqueza cultural, lingüística e dialectal.	O alumno/a debe identificar prexuízos e valorar a diversidade lingüística como a riqueza que é.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Observación e valoración da diversidade lingüística da aula. - Aproximación ás linguas de signos, con especial atención á variante galega. - Primeiras nocións de lingua portuguesa. A ortografía. Semellanzas e diferenzas existentes cos sistemas ortográficos galegos. Coñecemento do seu léxico máis habitual. Aspectos socioculturais dos países lusófonos. - Introducción á reflexión interlingüística. - Aproximación ao coñecemento das características máis básicas das linguas éuscara e catalá. - Estratexias de identificación de prexuízos e estereotipos lingüísticos do galego e valoración dos recursos para os evitar. - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

UD	Título da UD	Duración
2	A comunicación oral	15

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
--------------------------------	-------------------------------	-----------	----------

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Comprender o sentido global, a estrutura, a información máis relevante en función das necesidades comunicativas e a intención do emisor en textos orais e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos, analizando a interacción entre os diferentes códigos.	Comprender o sentido de textos orais sinxelos.	TI	100
CA2.2 - Valorar a forma e o contido de textos orais e multimodais sinxelos, avaliando a calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valorar se a forma e o contido de textos orais sinxelos é a adecuada para un contexto determinado.		
CA2.3 - Realizar narracións e exposicións orais sinxelas con diferente grao de planificación sobre temas de interese persoal, social e educativo, axustándose ás convencións propias dos diversos xéneros discursivos, con fluidez e coherencia e co rexistro axeitado, en diferentes soportes e utilizando de maneira eficaz recursos verbais e non verbais.	Realizar exposicións orais sinxelas, pero cunha certa planificación. Correctas, coherentes e cunha duración predeterminada.		
CA2.4 - Participar en interaccións orais informais, no traballo en equipo e en situacións orais formais de carácter dialogado de maneira activa e adecuada, con actitudes de escoita activa e facendo uso de estratexias de cooperación conversacional e de cortesía lingüística.	Participar de maneira adecuada e respectuosa nas interaccións orais.		
CA2.6 - Valorar a forma e o contido de textos sinxelos avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valorar se a forma e o contido de textos orais sinxelos é a adecuada para un contexto determinado.		
CA2.10 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Identificar usos discriminatorios da lingua e eliminalos do propio discurso.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos vinculado ás estratexias de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais. - Procesos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal: tomar e ceder a palabra. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escoita activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Comprensión oral: sentido global do texto e relación entre as súas partes, selección e retención da información relevante. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal e non verbal. - Produción oral formal: planificación e procura de información, textualización e revisión. Adecuación á audiencia e ao tempo de exposición. Elementos non verbais. Trazos discursivos e lingüísticos da oralidade formal.

Contidos

- Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica
- Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais.
- Recursos lingüísticos para mostrar a implicación do emisor nos textos: formas de deíxe (persoal, temporal e espacial) e procedementos de modalización.
- Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación.
- Mecanismos de cohesión. Conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, hipe-rónimos e elipses).
- Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal no discurso relatado.

UD	Título da UD	Duración
3	A comunicación escrita	15

Cráterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.5 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor en textos escritos e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	Comprender o sentido de textos escritos sinxelos.	TI	100
CA2.6 - Valorar a forma e o contido de textos sinxelos avaliando a súa calidade, a súa fiabilidade e a idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valorar se a forma e o contido de textos sinxelos é a adecuada para un contexto determinado.		
CA2.7 - Planificar e redactar textos escritos e multimodais sinxelos, atendendo á situación comunicativa, ao destinatario, ao propósito e á canle, e presentando, despois da súa revisión, un texto final coherente, cohesionado e co rexistro adecuado.	Elaborar textos escritos sinxelos de diferentes tipos e para contextos diversos.		
CA2.8 - Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable das tecnoloxías dixitais con relación á procura e á comunicación da información, reflexionando sobre as posibles manipulacións presentes nas canles de transmisión da información.	Usar a tecnoloxía de maneira crítica e segura.		
CA2.9 - Revisar os propios textos de maneira guiada e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e cunha metalinguaxe específica, e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Corrixir e mellorar os propios textos.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.10 - Identificar e desterrar os usos discriminatorios da lingua, os abusos a través da palabra e os usos manipuladores da linguaxe a partir da reflexión e da análise dos elementos lingüísticos, textuais e discursivos utilizados, así como dos elementos non verbais da comunicación.	Recoñecer e eliminar do propio discurso usos discriminatorios da lingua.		
CA3.9 - Crear textos persoais ou colectivos con intención literaria e conciencia de estilo, en distintos soportes e con axuda doutras linguaxes artísticas e audiovisuais, a partir da lectura de obras ou fragmentos significativos nos que se empreguen as convencións formais dos diversos xéneros e estilos literarios.	Crear textos sinxelos con intención literaria, de maneira individual ou colectiva.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Xéneros discursivos vinculado ás estratexias de produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais de diferentes ámbitos. - Secuencias textuais básicas, con especial atención ás narrativas, descritivas, dialogadas e expositivas. - Propiedades textuais: coherencia, cohesión e adecuación. - Xéneros discursivos propios do ámbito educativo. - Xéneros discursivos propios do ámbito social. Redes sociais e medios de comunicación. Etiqueta dixital. Riscos de desinformación, manipulación e vulneración da privacidade na rede. Análise da imaxe e dos elementos paratextuais dos textos icónico-verbais e multimodais. - Procesos desde o punto de vista da produción, comprensión e análise crítica de textos orais, escritos e multimodais. - Interacción oral e escrita de carácter informal: tomar e ceder a palabra. Cooperación conversacional e cortesía lingüística. Escucha activa, asertividade e resolución dialogada dos conflitos. - Comprensión lectora: sentido global do texto e relación entre as súas partes. A intención do emisor. Detección de usos discriminatorios da linguaxe verbal. Os abusos de poder e a manipulación a través da linguaxe. - Produción escrita: planificación, textualización, revisión e edición en diferentes soportes. Corrección gramatical e ortográfica. Propiedade léxica. Usos da escritura para a organización do pensamento: toma de notas, esquemas, mapas conceptuais, resumos - Alfabetización mediática e informacional: procura e selección da información con criterios de fiabilidade, calidade e pertinencia; análise, valoración, reorganización e síntese da información en esquemas propios e transformación en coñecemento; comunica - Recoñecemento e uso discursivo dos elementos lingüísticos en textos orais, escritos e multimodais. - Recursos lingüísticos para mostrar a implicación do emisor nos textos: formas de deixé (persoal, temporal e espacial) e procedementos de modalización. - Recursos lingüísticos para adecuar o rexistro á situación de comunicación. - Mecanismos de cohesión. Conectores textuais temporais, explicativos, de orde e de contraste. Mecanismos de referencia interna gramaticais (substitucións pronominais e adverbiais) e léxicos (repeticións, sinónimos, hiperónimos e elipses). - Uso coherente das formas verbais nos textos. Correlación temporal no discurso relatado. - Corrección lingüística e revisión ortográfica e gramatical dos textos. Uso de dicionarios, de manuais de consulta e de correctores ortográficos en soporte analóxico ou dixital.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Os signos básicos de puntuación como mecanismo organizador do texto escrito. A súa relación co significado. - Promoción dun modelo lingüístico afastado da castelanización e da deturpación para conseguir unha lingua de calidade. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes da literatura xuvenil contemporánea galega e do patrimonio literario lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
4	A educación literaria	20

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Comprender e interpretar o sentido global, a estrutura, a información máis relevante e a intención do emisor de textos escritos e multimodais sinxelos de diferentes ámbitos que respondan a diferentes propósitos de lectura, realizando as inferencias necesarias.	Comprendero sentido de textos escritos sinxelos.	TI	100
CA3.2 - Valorar a forma e o contido de textos sinxelos avaliando a súa calidade, fiabilidade e idoneidade da canle utilizada, así como a eficacia dos procedementos comunicativos empregados.	Valorar a forma e o contido de textos escritos sinxelos.		
CA3.3 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira guiada procedente de diferentes fontes calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura, adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Buscar información de maneira crítica e usala de forma respectuosa cos seus autores/as.		
CA3.4 - Elaborar traballos de investigación de maneira guiada en diferentes soportes sobre diversos temas de interese académico, persoal ou social a partir da información seleccionada.	Elaborar traballos de investigación sinxelos.		
CA3.5 - Elixir e ler textos a partir de preseleccións guiándose polos propios gustos, intereses e necesidades e deixando constancia do propio itinerario lector e da experiencia da lectura.	Elixir textos de entre varias propostas segundo o propio gusto.		
CA3.6 - Compartir a experiencia da lectura en soportes diversos relacionando o sentido da obra coa propia experiencia biográfica e lectora.	Compartir a experiencia lectora cos compañeiros/as		
CA3.7 - Explicar e argumentar, coa axuda de pautas e modelos, a interpretación das obras lidas a partir da análise das relacións internas dos seus elementos constitutivos co sentido da obra, atendendo á configuración dos xéneros e subxéneros literarios.	Comprender e explicar adecuadamente as obras lidas.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.8 - Establecer de maneira guiada vínculos argumentados entre os textos lidos e outros textos escritos, orais ou multimodais, así como con outras manifestacións artísticas en función de temas, tópicos, estruturas, linguaxe e valores éticos e estéticos, mostrando a implicación e a resposta persoal do lector na lectura.	Entender a relación entre os textos lidos e outras obras (literarias, pictóricas...)		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Lectura autónoma. Implicación na lectura de obras de maneira progresivamente autónoma a partir dunha preselección de textos variados e reflexión sobre os textos e sobre a propia práctica da lectura. - Criterios e estratexias para a selección de obras variadas de maneira orientada a partir da exploración guiada da biblioteca escolar e pública dispoñible. - Participación activa en actos culturais vinculados ao circuío literario e lector. - Toma de conciencia progresiva dos propios gustos e identidade lectora. - Expresión da experiencia lectora, con apoio de exemplos e utilizando progresivamente unha metalinguaxe específica. Apropriación dos textos lidos a través de distintas formas de recreación. - Mobilización da experiencia persoal e lectora como forma de establecer vínculos entre a obra lida e aspectos da actualidade, así como con outros textos e manifestacións artísticas e culturais. - Estratexias para a recomendación das lecturas, en soportes variados ou ben oralmente entre iguais. - Lectura guiada. Lectura de obras relevantes da literatura xuvenil contemporánea galega e do patrimonio literario lusófono, inscritas en itinerarios temáticos ou de xénero, que atravesan épocas, contextos culturais e movementos artísticos. - Estratexias para a construción compartida da interpretación das obras a través de conversas literarias, coa incorporación progresiva da metalinguaxe específica. - Relación entre os elementos constitutivos do xénero literario e a construción do sentido da obra. Análise básica do valor dos recursos expresivos e dos efectos na recepción. - Relación e comparación dos textos lidos con outros textos, con outras manifestacións artísticas e coas novas formas de ficción en función de temas, tópicos, estruturas e linguaxes. - Expresión pautada, a través de procesos e soportes diversificados, da interpretación e da valoración persoal de obras e fragmentos literarios. - Lectura con perspectiva de xénero. - Lectura con perspectiva ambiental e ecolóxica, con especial incidencia na mudanza climática e na protección e benestar dos animais. - Lectura expresiva, dramatización e recitación dos textos atendendo aos procesos de comprensión, apropiación e oralidade implicados. - Creación de textos a partir da apropiación das convencións da linguaxe literaria e en referencia a modelos dados (imitación, transformación, continuación etc.).

UD	Título da UD	Duración
5	Estudo da lingua galega	30

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Localizar, seleccionar e contrastar información de maneira progresivamente autónoma procedente de diferentes fontes, calibrando a súa fiabilidade e pertinencia en función dos obxectivos de lectura e adoptando un punto de vista crítico e respectando os principios de propiedade intelectual.	Buscar e seleccionar información de maneira crítica e respectuosa.	PE	100
CA4.3 - Revisar os textos propios de maneira guiada e facer propostas de mellora argumentando as mudanzas a partir da reflexión metalingüística e cunha metalinguaxe específica e identificar e emendar algúns problemas de comprensión lectora utilizando os coñecementos explícitos sobre a lingua e o seu uso.	Mellorar os propios textos aplicando os coñecementos sobre a lingua estudados.		
CA4.4 - Explicar e argumentar a interrelación entre o propósito comunicativo e as eleccións lingüísticas do emisor, así como os seus efectos no receptor, utilizando o coñecemento explícito da lingua e unha metalinguaxe específica.	Entender a relación entre as eleccións lingüísticas e a súa intención.		
CA4.5 - Formular xeneralizacións sobre aspectos básicos do funcionamento da lingua a partir da observación, comparación e transformación de enunciados, así como da formulación de hipóteses e a procura de contraexemplos, utilizando unha metalinguaxe específica e consultando de maneira guiada dicionarios, manuais e gramáticas.	Entender o funcionamento da lingua, usalo e explicalo mediante unha linguaxe adecuada.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Elaboración de conclusións propias sobre o funcionamento do sistema lingüístico cunha linguaxe específica a partir da observación, comparación e clasificación de unidades comunicativas e do contraste entre linguas. - Distinción entre a forma (categoría gramatical) e a función das palabras (funcións sintácticas) e coñecemento dos procedementos léxicos (afixos) e sintácticos para a mudanza de categoría. - Relación entre os esquemas semánticos e sintácticos da oración simple. Observación e transformación de enunciados de acordo con estes esquemas e uso da terminoloxía sintáctica necesaria. Orde das palabras e concordancia. - Procedementos de adquisición e formación de palabras. Reflexión sobre as mudanzas no seu significado, as relacións semánticas entre palabras e os seus valores denotativos e connotativos en función do contexto e do propósito comunicativo. - Estratexias de uso progresivamente autónomo de dicionarios e manuais de gramática para obter información gramatical básica.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na ESO, a materia de Lingua Galega e Literatura busca profundar nos coñecementos xa adquiridos durante a Educación Primaria. Igualmente, pretende favorecer as competencias que lle permitan a este escoitar, falar, ler e escribir con adecuación, corrección e creatividade.

Por iso a metodoloxía didáctica será nomeadamente activa e participativa, favorecendo o traballo individual e o cooperativo, así como o logro dos obxectivos e das competencias correspondentes. E nos cursos de bacharelato a metodoloxía favorecerá o pensamento autónomo, crítico e rigoroso, o uso de técnicas e hábitos de investigación así como o manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedente de distintas fontes. Nesta etapa

afondarase nas catro destrezas lingüísticas básicas (entender, falar, ler e escribir) dun xeito integrado e daráselle prioridade a aquelas competencias máis deficitarias do alumnado. As materias lingüísticas, en xeral, contribúen de forma importante ao desenvolvemento e aprendizaxe do currículo por canto que son instrumentos de comunicación, soporte básico do coñecemento, vehículo para as relacións sociais e para a expresión emocional. Neste sentido, para desenvolver o currículo da materia de Lingua Galega e Literatura, seguiranse as orientacións metodolóxicas que pasamos a enunciar:

-A metodoloxía será dinámica e participativa. Así fomentárase e primárase a aprendizaxe por descubrimento e experiencia que dinamiza o grupo-clase e recórrase menos ás exposicións maxistras que poden levar á recepción maquinal de contidos que se asimilan sen a máis mínima reflexión. Por outra banda, consideramos que o traballo individual é preciso en actividades que serven para asentar coñecementos concretos (ortografía, gramática etc.) e tamén noutras que favorecen o autoconhecimento e a expresión dos propios sentimentos (expresión da propia opinión, creación de textos de intención literaria etc.), mais a sociedade actual demanda cada vez máis cidadáns, cidadáns e profesionais que saiban traballar de modo colaborativo, de aí que se traballe tamén con actividades ideadas para seren resoltas en pares, en pequenos grupos ou en gran grupo xunto con outras que implican ao grupo-clase.

Tamén se levan a cabo actividades que admiten outro tipo de agrupamentos segundo o criterio do/da docente. Se ben para este mester é necesario dispor de aulas amplas ou cun número non excesivo de alumnos, o que non adoita acontecer no noso centro.

-Adoptar un enfoque principalmente comunicativo no ensino e aprendizaxe da lingua, que faga do texto a unidade fundamental que favoreza o emprego do idioma, tanto oralmente como por escrito, en distintas funcións e contextos de uso. Por tanto, as habilidades e estratexias lingüísticas deben ser obxecto de especial atención sen por iso rexeitar a reflexión e o coñecemento do código lingüístico nin renunciar ao dominio das normas e usos gramaticais.

Isto lévanos á aprendizaxe a través das competencias, isto é, do saber facer e non só do saber; tal como se recolle na LOMLOE e como recomendan as directrices educativas da Unión Europea.

As principais apostas a nivel educativo da Unión Europea son o reforzo de programas que faciliten a aprendizaxe ao longo de toda a vida e o paso da adquisición de conceptos (saber) á adquisición de competencias (saber facer). Esta aprendizaxe ao longo de toda a vida está intimamente relacionada coa posta no punto de mira das competencias clave. Aprender durante todo o noso periplo vital significa estarmos dispostos/as a nos adaptar a novos modelos de aprendizaxe e a novos coñecementos en función das nosas necesidades persoais, sociais, laborais etc., dado que a aprendizaxe das competencias -nomeadamente da lingüística- será constante ao longo de todo o noso percorrido vital.

-Integrar nas unidades ferramentas TIC, a través de actividades que obriguen á busca e ao procesamento de información a través de internet e doutras fontes documentais utilizando tanto medios audiovisuais coma informáticos, enfrontando o alumnado coa tarefa de busca, selección, análise e interpretación da información e axudándolle a desenvolver a súa capacidade crítica con respecto a ela, dado que a sociedade actual require a capacidade de enfrontarse a unha grande cantidade de información.

-Traballar de maneira coordinada co profesorado de cada grupo, co obxecto de proporcionar un enfoque multidisciplinar do proceso educativo. Estas liñas metodolóxicas xerais, coincidentes co que se enuncia no Decreto, concréntanse en estratexias, medidas e accións coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos de cada etapa. Achegamos a continuación unha relación esquemática -non exhaustiva- que dá conta dalgunhas desas estratexias, medidas e accións:

- 1.Actividades diversificadas e organizadas por niveis de dificultade de modo que fomenten a autonomía dos alumnos e estimulen a iniciativa persoal.
- 2.Actividades que impliquen participación, tanto a nivel individual como en parella ou en grupo reducido, de xeito que favorezan o intercambio respectuoso de ideas e o espírito crítico e cooperativo.
- 3.Aprendizaxe cooperativa, tanto en actividades dos propios libros de texto coma en proxectos específicos que o profesorado propón, este tipo de aprendizaxe permite ao alumnado traballar máis dunha competencia ao mesmo tempo. En todos os casos, estes traballos deben ser pautados polo docente, tanto para a súa elaboración como para a presentación dos mesmos.
- 4.Aprendizaxe-investigación fóra da aula que favorece a iniciativa emprendedora e aproxima o alumnado á realidade social e cultural da súa contorna.
- 5.Atención necesaria e específica á oralidade dado o perfil sociolingüístico do alumnado que, ademais, non percibe esta competencia como un dos aspectos fundamentais da materia.
- 6.Modelo discursivo e expositivo combinado co modelo máis experimental: exemplos cotiáns, actividades prácticas e experienciais, descubertas a partir dos textos, etc.
- 7.Fomento da lectura na aula e fóra dela para tentar crear lectores e lectoras competentes e implicados no proceso de lectura: textos literarios e non literarios, escritos ou orais. Os libros de lectura deben axeitarse á idade dos alumnos e alumnas e na medida do posibles aos seus gustos.
- 8.Fomento da creatividade (contos, poemas, etc.) e participación en concursos, revistas ou outros soportes.

9. Promoción da consulta de fontes de información, tanto en medios tradicionais coma aplicando as novas tecnoloxías.
10. Emprego de recursos do propio centro (biblioteca escolar, exposicións, etc.) e da súa contorna.
11. Mecanismos de reforzo, que se deberán pór en práctica cando se detecten dificultades de aprendizaxe.
12. Propiciación de dinámicas que impliquen o alumnado e o leven á participación na planificación e avaliación das súas propias actividades.
13. Fomento da tolerancia, promovendo un clima civilizado e de respecto nos diálogos, ideas, puntos de vista, actitudes, crenzas propias e alleas (educación en valores).

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
LIBRO DE TEXTO: Lingua galega e literatura, 2º ESO, editorial Xerais. ISBN 978-84-11-10197-4
Exercicios e actividades elaborados polo propio docente.
Selección de textos literarios (poéticos, narrativos e teatrais) para a súa lectura e análise.
Libros de lectura.
Libros e obras de consulta da biblioteca.
Prensa cotiá.
Dicionarios en papel e dixitais.
Páxinas web e blogs sobre aspectos literarios, históricos, lingüísticos ou sobre temas de actualidade.
Aula virtual da materia elaborada polo propio docente e con contidos diversos.

Todo o alumnado que cursa esta materia dispón de diversos tipos de dicionarios (lingua galega, bilingües, sinónimos e antónimos), manuais de consulta, material audiovisual e informático dentro da súa aula (as aulas teñen acceso a Internet). Na biblioteca escolar do centro, á parte do material informático (varios ordenadores de sobremesa), tamén teñen á súa disposición prensa escrita (diferentes xornais e revistas), outro material de consulta e numerosas obras literarias de ficción.

É indispensable que @alumn@ dispoña do libro de texto fixado polo Departamento. Debe asistir á clase con el e dispoñer del na súa casa para o estudo e a realización das tarefas que, a partir do libro, se lle sinalen.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Nas dúas primeiras semanas do curso realizarase unha proba de avaliación inicial para verificar o nivel co que chega o alumnado a cada curso, para saber cal é a situación media da aula e ao mesmo tempo poderemos detectar posibles necesidades de reforzo, apoio ou outras medidas.

Canto ao modelo de avaliación inicial, empregárase un modelo de proba bastante parecido en todos os cursos, pero centrándose no grao mínimo esixible en cada un deles. A proba constará das seguintes partes:

-Avaliación da competencia comunicativa: actividades de comprensión e expresión a partir dun texto, habitualmente escrito, pero tamén pode ser oral.

-Cuestión sinxelas sobre contidos impartidos nos cursos anteriores: lingua, sociolingüística e literatura.

-Cuestións de tipo máis persoal que axuden a descubrir as potencialidades do alumnado: preferencias, afeccións, aptitudes... Todo aquilo que nos axude a deseñar actividades que poidan ser do seu agrado e así conseguir a súa motivación.

-Breve cuestionario sobre o uso da lingua galega nos diferentes ámbitos: familiar, educativo... Esta avaliación inicial deberá servir, entre outras cousas, para detectar as deficiencias máis evidentes en canto ás destrezas lingüísticas máis básicas: entender, expresar, ler e escribir.

A partir desta información deseñaremos as actividades para o desenvolvemento do currículo. Tamén, e de acordo co

Departamento de Orientación, verase que alumnado necesita a aplicación dos diferentes reforzos habilitados pola lei: ACI, Agrupamento flexible, Reforzos...

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	30	10	10	10	40	100
Proba escrita	80	0	0	0	100	64
Táboa de indicadores	20	100	100	100	0	36

Criterios de cualificación:

Ao longo do curso haberá tres sesións de avaliación. En cada unha delas concederáselle o valor concreto e detallado a cada procedemento e instrumento de avaliación aplicado a cada competencia avaliable.

A puntuación mínima esixida para superar a avaliación será de 5 puntos, que, no caso de 2º de ESO, se obterán do xeito seguinte:

-O 70% da puntuación de cada avaliación virá das probas escritas (polo menos unha por avaliación) realizadas sobre as UD 1 e 5. O peso de cada unha delas está detallado no apartado 3 desta programación.

-Un 10% virá da lectura dun libro por avaliación. Comprobarase que o libro foi lido e entendido polo alumnado mediante un control de lectura ou un traballo sobre o mesmo. O profesorado da materia pode optar por propoñer un único título para todo o alumnado ou traballar cunha lista de libros (máis ou menos estensa) que permita a cada rapaz/a unha elección algo máis persoal. Nesta porcentaxe tamén poderán entrar nocións sobre tipos de textos.

Como este ano contamos con 1 hora de reforzo extraordinaria utilizarémola para ler o libro (ou libros) en conxunto e traballar coa lectura en voz alta, comprensión de léxico...

-Outro 10% da puntuación virá da UD número 2 e avaliará a competencia en comunicación oral mediante unha exposición oral sobre un tema predeterminado. A rúbrica para corríxila será coñecida polo alumnado e estará á súa disposición na Aula virtual.

-O 10% restante da puntuación virá da UD número 3 e avaliará a competencia en comunicación escrita. Este apartado estará destinado tanto á elaboración de textos escritos de diferentes tipos (descritivo, narrativo...) como á realización de pequenos proxectos. As rúbricas para corríxilos serán coñecidas polo alumnado e estarán á súa disposición na Aula virtual.

Nesta porcentaxe tamén se poderá incluír a revisión do caderno de actividades de aula dos alumnos/as para comprobar que nel está recollido, de maneira clara, o traballo diario.

Cómpre engadir que o alumnado desenvolverá todas as tarefas desta materia en lingua galega e, no caso das probas de avaliación escritas, ademais dos criterios de cualificación específicos de cada unha, aplicarase unha penalización de nota por incorreccións lingüísticas que no caso de 2º de ESO non superará 1 punto de rebaixa.

A nota final ordinaria obterase a partir da media aritmética da cualificación das tres avaliacións. Non se modificarán as porcentaxes para non alterar o peso de cada CA, tanto en cada avaliación como na cualificación final.

A fin de curso, antes da avaliación ordinaria, haberá unha última proba para permitir a aqueles alumnos/as que non acadaron as CA necesarias para superar o curso poidan facelo. A cualificación que obteñan nesta proba suporá o 100% da nota final.

Criterios de recuperación:

A principio de curso elaboraranse os novos PLANS de recuperación marcados por lei: PLAN ESPECÍFICO DO ALUMNADO CON MATERIAS PENDENTES e PLAN ESPECÍFICO DE REFORZO DO ALUMNADO REPETIDOR.

Ademais disto, e unha vez feita a primeira avaliación, aplicaráselle tamén medidas de reforzo a todo aquel alumnado que se vexa susceptible de ter dificultades para seguir con éxito a materia. Non obstante, se se ve que o

alumno/a non acada o aprobado por motivos asociados á súa actitude (o máis frecuente é que non entrega as tarefas pedidas e que non acada o mínimo esixido nas probas escritas) ou está moi cerca de conseguir superar a materia (estamos falando de suspensos altos, cualificacións que rondan os 4 puntos) esperarase á segunda avaliación porque soe tratarse de persoas que unicamente necesitan adaptarse á marcha do curso.

Para aquel alumnado que non consegue superar as diferentes avaliacións a pesar das medidas de reforzo que se lle aplicaron durante o curso deben habilitarse diferentes opcións. Neste caso cabe insistir no feito de que, ao coincidir novamente (como xa ocorrera nos pasados anos) a 3ª avaliación ordinaria e mais a extraordinaria, non contaremos cun tempo para dedicarlle unicamente ao alumnado suspenso.

Nesta situación cómpre realizar as avaliacións finais de todo o alumnado (aprobado e suspenso) de maneira que queden días para permitir que aqueles/as rapaces/as que teñan toda a materia sen superar, poidan obter o aprobado realizando, polo menos, un exame xeral que suporía o 100% da nota. Esa porcentaxe reduciríase ao 90% se o alumno/a fixo correctamente as actividades de reforzo que se lle foron subministrando durante o curso.

En caso de rapaces/as que teñan un suspenso derivado do pouco traballo feito durante o curso, o profesor/a da materia, a fin de facilitar que poidan acceder ao aprobado, pode tamén permitir que se entreguen, nestes últimos días, as tarefas, exposicións... que ou ben non se fixeron durante o curso ou ben foron elaboradas descoidadamente e presentan multitude de erros.

5.3. Procedemento de seguimento, recuperación e avaliación das materias pendentes

Para recuperar a materia suspensa do curso anterior, o alumnado terá un boletín de exercicios (tanto en formato físico como na Aula virtual, para evitar casos de extravío) do que disporá nos primeiros días de cada avaliación e que deberá devolver correctamente cuberto (de maneira manuscrita) nunha data fixada pola profesora e da que será coñecedor. A entrega dese boletín correctamente cuberto suporá o aprobado desa materia. A nota dependerá dos erros que conteña.

De todos modos, terá á súa disposición, na Aula virtual, exercicios suplementarios por se fosen necesarios; a realización de traballo extra será valorado positivamente sempre e cando acaden os mínimos esixidos.

A materia suspensa será cualificada de maneira trimestral e a cualificación mínima esixida para lograr o aprobado é de 5 puntos.

A fin de curso farase un último exame para o alumnado que non conseguiu superar a materia trimestralmente. Neste caso, o exame suporá o 100% da nota obtida.

6. Medidas de atención á diversidade

Tanto polo seu nivel académico coma polos seus intereses e grao de motivación, polo seu ritmo de traballo e estilo de aprendizaxe, polos coñecementos previos, experiencias, etc. os alumnos e alumnas son moi diversos. Por iso os docentes debemos educar en e para a diversidade en cada grupo-clase do centro educativo.

Por outra parte, cada vez máis, contamos nas nosas aulas cun maior número de alumnado con necesidades específicas de apoio educativo. Segundo o Decreto 86/2015 debemos incluír dentro desta denominación aqueles alumnos e alumnas:

- Con dificultades específicas de aprendizaxe.
- Con trastorno por déficit de atención e hiperactividade (TDAH).
- Con altas capacidades intelectuais.
- Obrigados/as a incorporarse tardiamente ao noso sistema educativo.
- Con condicións persoais ou de historia escolar que así o recomenden.

Para poder incorporar ás aulas toda esta variedade de alumnado, contaremos co asesoramento e colaboración do Departamento de Orientación e co equipo docente. Decidirase así que alumnado da ESO precisa dunha Adaptación Curricular, que alumnado precisan da profesora de Apoio, en que cursos é máis necesario facer desdobres e que alumnado precisa dun seguimento máis individualizado para podermos facilitar a súa mellora académica.

Todas estas medidas axudan a conseguir que o alumnado que as recibe poida alcanzar os obxectivos programados, pero está claro que ás veces son insuficientes porque para atender adecuadamente todas as realidades que atopamos na aula precisamos ratios moito máis reducidas que as actuais. Así e todo, as medidas de atención á diversidade (apoios, programas de reforzo, desdobres, etc.) son as que dan un plus de calidade a un sistema educativo público.

Polo que respecta ás medidas de aula, é o profesorado quen debe planificar outras estratexias e actividades -en colaboración co equipo docente e atendendo ás pautas indicadas polo Departamento de Orientación- que faciliten a integración das alumnas e alumnos con necesidades específicas e axuden á consecución dos obxectivos previstos; entre estas medidas cabe salientar:

- Traballo en proxectos que faciliten a integración.
- Tarefas en grupo (agrupamentos variados e flexibles).
- Recursos complementarios de reforzo e ampliación, orientados ao perfil do alumno.
- Utilización dos materiais de diversificación que inclúen os proxectos editoriais.
- Medidas de intervención que traten de paliar as dificultades inherentes ao trastorno diagnosticado, tendo en conta o informe da avaliación psicopedagóxica.
- Control de apuntamentos e axenda e asemade recordatorio da entrega de tarefas, datas de controis, etc.)
- Atención especial nos exames: marcar claramente -e mesmo destacar- as preguntas e as diferentes ordes, controlar que se entenden as instrucións, tempo extra, etc.
- Lecturas guiadas nos temas de contidos -na aula ou fóra dela- coas anotacións oportunas, esquemas, resumos, etc.
- Tarefas de recuperación adaptadas.
- Disposición adecuada ás necesidades no espazo da aula: lugar da mesa e compañeiros.
- Potenciación de actividades voluntarias para alumnos con intereses ou capacidades altas.
- Outras que o profesorado e/ou equipo docente considere para cada caso concreto.

De se dar o caso de contarmos entre nós con alumnado que estea diagnosticado con Trastorno por Déficit de Atención e Hiperactividade (TDAH) ou con Trastorno do Espectro Autista poñeremos a funcionar os protocolos de actuación específicos que están deseñados e publicados pola Consellería de Educación (www.educonvives.gal) e que sintetizamos aquí:

PROTOCOLO DE CONSENSO SOBRE TDAH

<http://www.edu.xunta.gal/portal/node/12908>

Orientacións para a intervención psioeducativa:

- Escolarizar o alumnado con TDAH nas aulas ordinarias, desenvolvendo as medidas de atención á diversidade adaptadas ás súas necesidades.
- Ter en conta as medidas de atención á diversidade recollidas no Plan de Atención á Diversidade e no Plan de Convivencia do centro educativo.
- O alumnado con TDAH debe estar sentado cerca da mesa do profesorado e ao lado de compañeiras ou compañeiros que lle sirvan de modelo de tranquilidade, de orde e de axuda.
- Adaptar o currículo ás capacidades, estilo de aprendizaxe e necesidades do alumnado.
- Utilizar apoios e reforzos visuais na instrución oral.
- Adaptar as probas de avaliación (preguntas curtas e claras, exame oral, máis tempo, un por día, deixar suficiente espazo entre as preguntas, pedir que o revise antes de entregalo).

- Uso da axenda: anticipar datas de exames, material a utilizar, contidos, datas traballos, etc.
- Empregar o reforzo positivo ante a boa conduta e non só o castigo.

PROTOCOLO TRATAMENTO EDUCATIVO DO ALUMNADO CON TRASTORNO DO ESPECTRO AUTISTA

<http://www.edu.xunta.gal/portal/node/18477>

Orientacións para a intervención psioeducativa:

- A escolarización debe realizarse, preferentemente, en centros ordinarios.
- O rexistro nunha axenda das tarefas que ten que facer e dos materiais que precisa, garantindo a coordinación do profesorado e da familia.
- O apoio visual permanente e coherente, que clarifique as explicacións.
- A utilización dunha linguaxe clara, precisa (de poucas palabras) e sen uso de dobres sentidos, sentidos figurados ou ironías.
- A garantía de que se comprenden as ordes e normas xerais da aula, o que, ás veces, require dirixirse explicitamente ao alumnado e adaptarse ao seu nivel de comprensión.
- Reducir o nivel de complexidade das actividades, e que teñan un principio e un fin claros.
- Empregar reforzadores suficientemente poderosos e recoñecer pequenos logros adquiridos, para manter motivado o alumnado.
- Adaptar as probas de avaliación (preguntas curtas e claras, exame oral, máis tempo, un por día, deixar suficiente espazo entre as preguntas, pedir que o revise antes de entregalo).

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5
ET.1 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual		X	X	X	
ET.4 - Competencia dixital		X	X		
ET.5 - Emprendemento social e empresarial		X	X		
ET.6 - Fomento do espírito crítico e científico		X	X	X	
ET.7 - Educación emocional e en valores	X	X	X	X	X
ET.8 - Igualdade de xénero	X	X	X	X	X
ET.9 - Creatividade		X	X		

Observacións:

Os temas transversais son moi relevantes tanto na educación como no desenvolvemento persoal do alumnado; unha maneira de utilizalos na nosa materia sería a seguinte

Comprensión Lectora: Lectura de textos de varios tipos ao longo do curso.

Expresión Oral e Escrita: Elaboración de distintos traballos (literarios, ensaísticos...) ao longo do curso e de exposicións orais.

Competencia dixital: Creación de presentacións en formato dixital para acompañar as exposicións. Entrega de traballos na Aula virtual.

Emprendemento social e empresarial: Maquetación dos traballos utilizando programas adecuados á etapa. Creación de vídeos curtos utilizando programas sinxelos.

Fomento do espírito crítico e científico: Analizar obras literarias de maneira crítica e elaborar pequenos traballos de investigación.

Educación emocional e en valores: Lectura e elaboración de textos literarios, poéticos e narrativos.

Igualdade de xénero: Este tema transversal debe afectar a todas as unidades didácticas.

Creatividade: Elaboración de textos literarios.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Actividades de celebración do Samaín	Creación e lectura de relatos e poemas, realización e presentación de vídeos con esta temática, postas en escena no Salón de Actos, exposicións na Biblioteca de textos variados	X		
Actividades de celebración do Nadal	Cantos de Panxoliñas, Cantos de Reis, creación e lectura de relatos, postas en escena no Salón de Actos	X		
Actividades de celebración do entroido	Exposicións de diferentes celebracións do entroido en Galicia (entroido de Laza, encontros de Xenerais no Val do Ulla...), disfraces no propio centro...		X	
Celebración do Día das Letras Galegas	Análises d@ autor/ra homenaxead@ dende diferentes ópticas, concursos, recitais, realización e presentación de vídeos, postas en escena no Salón de Actos			X
Asistencia a espectáculos teatrais fóra do Centro	Esta actividade depende, como é obvio, da oferta coa que contemos.	X	X	X
Encontros con escritores ou outras persoas pertencentes ao eido da cultura galega	Charlas-coloquio con escritores/as (son especialmente interesantes aquelas que se fan cos autores/as de libros de lectura coñecidos polo alumnado), conferencias sobre temas de actualidade...	X	X	X
Roteiros e Casas- Museo	Por exemplo, o roteiro Castelao en Pontevedra	X	X	X
Celebración de datas sinaladas (Día de Rosalía de Castro, Día do libro...)	Con exposicións, charlas...	X	X	X
Participación en certames literarios	Cabe comentar que os certames literarios en que participa o noso alumnado poden ser organizados polo propio centro ou fóra del.	X	X	X

Observacións:

Estas actividades serven en todos os casos para desenvolver as competencias e destrezas tales como a Comunicación Lingüística (Expresión Escrita, Expresión Oral, Comprensión Oral e Escrita).

É un xeito de traballar e aprender dunha forma motivadora. Sempre que realizamos estas tarefas observamos entusiasmo, ganas e motivación. Estas tarefas axudan á eliminación de prexuízos e a traballar en equipo. Neste Centro son moitas e variadas as actividades extraescolares levadas adiante e, como vemos a boa aceptación e o alto grao aprendizaxe por parte de alumnado e profesorado, seguimos adiante e intentando mellorar día a día, non obstante aínda que temos previstas algunhas das actividades, ímolas deseñando en cada trimestre dependendo das posibilidades que teñamos.

Supón un enorme esforzo para o persoal docente a realización das mesmas e non só depende da súa dispoñibilidade, son moitos os factores externos que poden determinar a realización das mesmas, por iso preferimos ser previsores e ílas deseñando pouco a pouco guiándonos polo desenvolvemento das CA, polos gustos do alumnado e polas posibilidades económicas e de dispoñibilidade de todas as partes participantes.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Mantívose a coherencia entre contidos, criterios de avaliación e adquisición de competencias. A distribución de contidos ao longo das avaliacións foi adecuada e permitiu chegar a impartir a totalidade do currículo.
Os resultados académicos foron satisfactorios e o alumnado, independentemente das características particulares de cada un/unha, conseguiu as competencias esperadas.
Metodoloxía empregada
Aproveitáronse todos os recursos existentes na aula (ordenador, pantalla dixital, dicionarios...) para lograr un proceso de ensino-aprendizaxe máis interactivo e efectivo.
Medidas de atención á diversidade
Atendeuse adecuadamente a diversidade do alumnado e aplicáronse os protocolos correspondentes.
Clima de traballo na aula
Conseguíuse un ambiente motivador na aula e potenciouse a participación, o diálogo e a reflexión dentro da mesma.
Respectouse o alumnado e demostrouse sensibilidade ante os seus problemas e as súas diferenzas tanto culturais, como de procedencia.
As probas de avaliación foron corrixidas no prazo establecido, entregadas ao alumnado para analízalas e comentalas na clase.
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Mantívose unha colaboración cercana co resto do equipo docente da aula para coordinarse en todo canto fose posible e así evitar repeticións innecesarias, posibles confusións derivadas do uso de dúas terminoloxías diferentes etc.
Mantívose contacto regular coas familias para seren informadas de todo o proceso de ensino-aprendizaxe das fillas ou fillos.
Outros
Participouse no Plan lector do centro e en actividades programadas por outros grupos ou equipos docentes (EDLG, Equipo de Biblioteca etc.).

Descrición:

Ao finalizarmos cada unha das avaliacións faremos unha análise dos resultados acadados en todos os cursos e, de ser preciso, estudaremos as posibilidades de mellora para poñérmolas en práctica se for posible.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

A xefa de departamento da materia de Lingua galega e Literatura elaborará, ao rematar cada curso escolar, a correspondente memoria de departamento esixida por lei e, a partir dela, o Departamento extraerá os datos pertinentes e concretará as propostas de mellora que se consideren necesarias.

Tamén parece conveniente comparar os resultados obtidos nesta materia cos das outras (sobre todo as materias do bloque lingüístico) por se se tivese que facer algunha corrección tanto nos contidos como na metodoloxía empregados.

Finalmente, sempre é adecuado atender as suxestións que nos poidan facer dentro da comunidade educativa: os propios compañeiros/as, o equipo directivo, as familias e, por suposto, o alumnado.

9. Outros apartados